

Pallaksen lumivyöryn onnettomuustutkinta valmistui

2.7.2024 0.00

2.4.2024 9.31 - Äiti ja hänen alaikäinen poikansa menehtyivät lumivyöryssä Pallastunturilla 2.1.2024. Tarkka syy tapahtumien kululle ei selvinnyt.

Äiti ja poika olivat lähteneet hiihtovaellukselle Hetasta 27.12.2023. Heillä oli tarkoituksena hiihtää Pallaksen luontokeskukseen. He käyttivät Hetta-Pallas -kesäreittiä ja yöpyivät matkalla autiotuvissa.

– Poliisilla ei ole ollut mahdollisuutta selvittää tutkinnassa tarkkaa syytä sille, miksi äiti ja poika päätyivät lumivyöryalueelle, mutta tutkimusten perusteella poliisi esittää arvioita onnettomuuden syistä, kertoo tutkinnanjohtaja, rikoskomisario Kirsi Huhtamäki Lapin poliisista.

Nammalakurun vieraskirja kertoi matkan taittuneen hyvin

Hiihtovaeltajien viimeinen yöpymispaikka oli Nammalakurun tupa, jossa he olivat viettäneet kaksi onnettomuutta edeltävää yötä. Tuvan vieraskirjassa on äidin laatima kirjoitus, jossa hän kertoi kaamosvaelluksen Hetasta taittuneen hyvin ja heidän olevan etuajassa. Äidin kirjoituksen mukaan pakkasta oli luvassa 35 astetta.

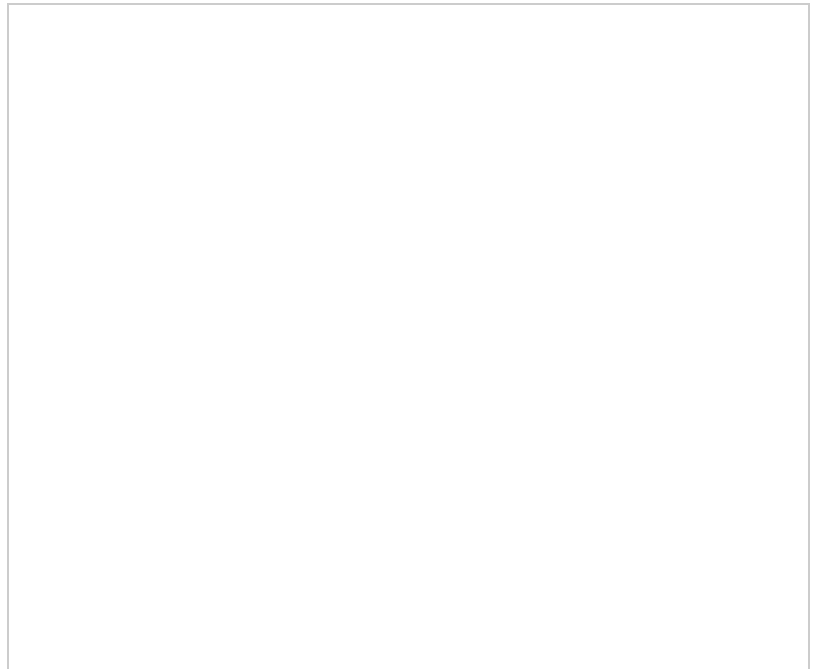
Omaisilta saadun tiedon mukaan hiihtovaellus oli myös onnettomuuspäivänä alkanut hyvin.

Poliisitutkintaa on auttanut GPS-paikannin

Äidin käytössä oli GPS-paikannin, jonka avulla poliisi sai selvyyttä vaeltajien reitistä ja aikataulusta. Vaeltajat lähtivät onnettomuuspäivän aamuna 2.1.2024 klo 10.30 hiihtämään Nammalakurun tuvalta kohti Pallaksen luontokeskusta. Matkaa Nammalakurulta luontokeskukselle on kesäreittiä pitkin noin 13 kilometriä. Reitin ensimmäiset seitsemän kilometriä ovat pääosin ylämäkeä.

Ylhäällä tunturissa sää oli erittäin huono ja näkyvyys heikko. Huipulla oli voimakas myrskytuuli, joka oli puuskissa 15-20 metriä sekunnissa. Tuulen suunta oli lännestä, eli heidän menosuuntaansa nähden oikealta puolelta. Tuulen suunta oli koko onnettomuuspäivän ajan sama.

GPS-paikantimen mukaan vaeltajat pitivät matkalla taukoja.

Ylämäkiosuuden jälkeen, reitin korkeimmalle kohdalle päästyään, he pitivät muutaman minuutin mittaisen tauon. Vaeltajat olivat taukoon saakka edenneet Hetta-Pallas -kesäreittiä pitkin. Poliisi ei kerro GPS-paikantimen merkkiä.

Tarkkaa syytä reitiltä poikkeamiseen ei tiedetä

Heti tauon jälkeen vaeltajat olivat kääntyneet reitiltä noin 90 astetta kohti Pyhäkurua. Poliisi ei tiedä, miksi vaeltajat olivat kääntyneet reitiltä. On mahdollista, että tauon aikana heidän hiihtovälineensä karkasivat myrskyn mukana. Hiihtovälineet saattoivat lähteä alamäkeen tuulen suunnan mukaisesti kohti Pyhäkurua, jolloin he olisivat voineet varusteita tavoitellessaan päätyä liian lähelle kurua. Toinen syy reitiltä poikkeamiseen saattoi olla se, että äiti halusi heidän hakeutuvan tunturin päältä alemmas suojaan erittäin kylmään säään ja tuulen vuoksi. On myös mahdollista, että vaeltajat harhautuivat reitiltä ankarissa olosuhteissa ja huonossa näkyvyydessä. Tauon aikana tuuli oli oletettavasti pyyhkinyt heidän aiemmat hiihtojälkensä lumesta. Tutkinnassa havaittiin, että rinteen todellista jyrkkyyttä ja muotoa on ollut ennakkoon vaikea havainnoida äidillä käytössä olleen GPS-laitteen karttapohjalla ja laitteessa tuolloin käytössä olleilla asetuksilla. Korkeuskäyräviivat olivat harvassa ja maasto vaikutti laitteesta katsottuna loivemmalta.

Julkisuudessa puheenaiheena olleella mahdollisella ulkomailta käsin tehtävällä GPS-häirinnällä ei ollut vaikutusta etsittävien paikantamiseen. Paikannus kyettiin tekemään tarkasti naisen käytössä olleesta 112-sovelluksesta johtuen.

Hätäpuhelun jälkeen kaksikko joutui lumivyöryyn

Äiti soitti hätäkeskukseen 2.1.2024 klo 14.09, jolloin he olivat noin 400 metriä sivussa reitiltä. Poliisi ei kerro tarkemmin hätäpuhelun sisällöstä.

Pian soiton päätyttyä vaeltajat joutuivat lumivyöryyn. Puhelu paikannettiin Pallaskeron satulassa kulkevalta Hetta-Pallas -kesäreitiltä itään. Hätäpuhelu soitettiin maastonkohdasta, joka on noin 27 astetta jyrkkä. Tästä kohdasta oli noin 50-70 metriä matkaa lumivyöryn lähtöalueelle.

Kova tuuli ja tuiskulumi lumivyöryn syntymekanismin taustalla

Etsintäpartioiden johtajana toiminut Lapin poliisilaitoksen vanhempi konstaapeli Antte Lauhamaa on analysoinut lumivyöryn syitä ja laatinut tapahtuneesta onnettomuusraportin. Lauhamaa on FINLAV-lumivyöryasiantuntija. Sää tiedot poliisi on saanut Ilmatieteenlaitokselta.

Hetta-Pallas -kesäreitti on merkitty Taivaskeron satulan alueella noin 50 metrin välein olevin reittimerkein, joiden korkeus kesäaikaan on noin kaksi metriä. Pyhäkuru sijoittuu merkityn reitin itäpuolelle.

Pyhäkurussa on useita lumivyöryväyliä, joissa tapahtuu säännönmukaisesti koon 1-3 lumivyöryjä asteikolla 1-5. Lumivyöryjen vuotuista määrää ei ole tilastoitu, mutta niiden toistuvuus on arviolta 2-4 kertaa talvessa maaston kohdasta ja vyöryn koosta riippuen.

– Yleisesti ottaen voidaan todeta, että pienempiä vyöryjä Pyhäkurussa tapahtuu useammin kuin suuria lumivyöryjä. Koon 3 lumivyöryjen toistuvuus on vähemmän kuin kerran talvessa, vanhempi konstaapeli Antte Lauhamaa toteaa raportissaan.

Ilmatieteenlaitos luokitteli tapahtumapäivänä lumivyöryvaaran tasolle 3 eli huomattavaksi. Ilmatieteenlaitoksen meteorologilta saadun selvityksen mukaan tapahtuma-aikaan Pohjois-Suomessa vallitsi hyvin pitkään säilynyt korkeapaineen alue, johon muodostui alailmakehän tuulimaksimi. Kyseinen ilmiö ei ole harvinaisen, mutta poikkeavan tilanteesta tekee se, että lämpötila tunturin huipulla oli tuulesta huolimatta hyvin matala.

Sääolosuhteet onnettomuspäivänä tehtyjen etsintöjen aikana olivat erittäin kylmät, ja erityisesti Taivaskeron satulan alueella näkyvyys oli äärimmäisen huono.

Pyhäkurun ympärillä oleva loivapiirteinen Pallastunturin ja Taivaskeron satulan avotunturialue toimii tehokkaana pintalumen keräysalustana Pyhäkurun lumivyörymaastoon keräytyvälle tuiskulumelle. Yöllä 1.-2.1.2024 alkanut tuuli oli kuljettanut lounaan suunnasta pintalunta, joka oli kulkeutunut Pyhäkurun alueelle, missä se oli tippunut tuulen suojan puolelle muodostaen tuiskulumen laatan. Lunta oli kulkeutunut niin kauan kuin irtolunta oli riittänyt kuljetettavaksi. Pyhäkurun muoto kerää erittäin tehokkaasti erityisesti lännen suunnasta kulkeutuvaa lunta, koska sillä on lähes esteetön pääsy jyrkkenevälle rinteelle.

– Vyöryn syntymekanismia ei voida varmuudella todeta, mutta suurella todennäköisyydellä voidaan olettaa, että tuiskulumen laatta reagoi johonkin luonnolliseen tai kaksikon tuomaan pieneen kuormitukseen, Lauhamaa kertoo raportissa.

Tuiskulumen laatan vyöry aiheutti syvemmällä lumipeitteessä olleen pitkään säilyvän heikon kerroksen murtumisen, minkä vuoksi koko talven lumipeite vyöryi kerralla. Johtopäätöstä tukee alueen säähistoria, saadut tiedot lumipeitteen humahtelusta ja tuiskulumen laatan muodostumisesta, onnettomuusalueella todetut havainnot vyöryalueesta sekä lähtöalueen murtuman laatu.

Lumivyöryn lähtöalueen leveys oli noin 380 metriä, vyöryn kokonaispituus noin 480 metriä ja korkeusero 170 metriä. Vyöryn kasauma-alueen pinta-ala oli noin 2,1 hehtaaria. Vyöryn koko oli luokkaa 3 asteikolla 1-5. Kasautuneen lumen tiheys oli arviolta 350-400 kg/m³. Lunta oli kasauma-alueella syvimmillään arviolta neljä metriä.

Äiti löytyi 2.1.2024 noin klo 22 ja hän oli löytyessään hautautuneena noin puolen metrin syvyydessä. Lapsi löytyi 4.1.2024 noin klo 11 noin 1,5 metrin syvyydestä, äidin löytöpaikasta noin 150 metrin päässä. Molemmat uhrin olivat kiinni ahkioissaan. Uhrin olivat kulkeutuneet lumivyöryn mukana 250-350 metriä. Poliisi ei kerro löytymispaikkojen tarkempia koordinaatteja.

Hiihtovaeltajien varusteet olivat asianmukaiset

– Poliisi on tarkastanut ahkioiden kunnon sekä niissä mukana olleet varusteet. Varusteet olivat erittäin hyvät ja oikeaoppiset tämänkaltaiselle hiihtovaellukselle, toteaa Huhtamäki.

Myöskin ruokaa ja juomaa oli vielä hyvin jäljellä. Molemmat olivat pukeutuneet lämpimästi. Äidin käytössä oli puhelin, GPS-paikannin ja paperikartta. Molemmissa laitteissa oli virtaa ja äidillä oli mukanaan myös useita ladattuja varavirtalähteitä. Äidin puhelimessa oli 112-sovellus, jolla hän soitti hätäkeskukseen.

Lumivyörystä pelastautumiseen liittyviä varusteita heillä ei ollut mukana, eikä tällaisia yleisesti Hetta-Pallas -kesäreitillä vaellettaessa tarvita.

Poliisi on tutkinut asiaa myös kuolemansyyin selvittämisenä, jonka yksityiskohdat ovat salassa pidettäviä. Poliisi ei siten kerro enempää kuolemiin liittyvistä yksityiskohdista eikä uhreista. Poliisilla ei ole asiassa enempää tiedotettavaa.